

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštne ček. uradu št. 13.638.

Ne gre za moč!

Mladinsko časopisje pisari dan na dan, kako je vsa opozicija obupana, ker ne more priti do vlade, do moči. Ker je škodoželjnost privilegij malenkostnih ljudi, pišejo mladinski listi z velikansko naslado, kako da se opozicija zama trudi, da bi prišla do moči. In ker je škodoželjnost tudi sicer največja zabava ljudi, zato ni ta zabava mladinskega tiska brez učinka, pa čeprav je popolnoma v nasprotju z resnico in sramotna samo za tiste, ki tako argumentirajo.

Zakaj politika vendar ni tako preprosta, da bi šlo samo za to, kdo da vlada. Nasprotno se vodi ves političen boj samo zato, da se določi, kako to treba vladati. Ne osebe, ampak načela so glavno in v tem znaku se vrši političen boj. Za prebivalstvo je čisto vseeno, če vlada Peter ali Pavel, če se vlada dobro. Godilo se mu bo dobro. In če vlada slabo Pašić, ni ljudstvo prav nič na boljšem, kakor pa če bi vladal slabo Davidović. Ker, kakor rečejo, ne gre za to, kdo da vlada, temveč kako da vlada.

Ne gre tudi zato, kdo ima prvo besedo, temveč gre samo zato, kdo da ima moč, da more uresničiti svoje ideje. — Končni vzrok politične borbe je torej samo boj za zmago ideje in ne za zmago osebe. In če vlada Pašić, tedaj nima moči zato, da bi delal, kar bi se njemu osebno zdelo prijetno, temveč da uveljavi nedeje svoje stranke. Prav isto velja tudi za Davidovića.

So to sicer tako jasne stvari, da jih res ne bi bilo treba posebej omenjati. Če to storimo vseeno, potem so pač temu vzrok naše žalostne razmere, ko se je mladinskemu tisku s svojo bulvarno argumentacijo posrečilo postaviti vse pojme na glavo!

Gre torej za načela in ne za osebe in ne za stranke. Gre za to, če bo zmaga la ideja narodnega sporazuma, ali pa ideja diktata. V tem gre boj.

Opozicija je nositeljica ideje narodnega sporazuma in ljudske demokracije, vladne stranke pa so šle v boj z nasprotnimi gesli. Zgodovina vseh narodov dokazuje, da je demokracija močnejša od avtokracije in zato se tudi v Jugoslaviji ne bo storila izjema, temveč bo tudi pri nas zmaga la demokracija.

Moglo bi se zgoditi, da bi bila ta zmaga odložena, kar bi se zgodilo, če bi ena stranka izstopila iz opozicijskih vrst in za ceno vladne moči prestopila v vladne vrste. Toda tega se ni bati, ker dokazuje ustvaritev bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije, da je opozicija enotna in da med njo ni izdajalec demokratskih načel.

Opozicija torej na svojih načelih vztraja in sicer brez kompromisno. Posledica tega je, da mora opozicija popolnoma propasti ali pa zmagati. Če so njene ideje napačne, tedaj propade, če pa so pravilne, tedaj zmaga. Da so pravilne, tega ni treba dokazovati, zakaj tudi vladne stranke uvidevajo, da je sporazum plemen državna nujnost.

Ker so ideje opozicije prave, zato morajo zmagati. To pa je mogoče na dva načina. Ali da bi opozicija vladno moč, ali pa osvoji vladna načela opozicije. Po svojem efektu je vseeno, če se zgodi prvo ali drugo, ker glavno je, da zmaga načelo.

Zato pa je naloga opozicije samo to, da čvrsto čuva čistost svojih idej in da ne pusti, da bi bila le ena njenih idej na katerikoli način kompromitirana.

Stališče radikalov.

Beograd, 3. marca. Jutri se sestane radikalni klub, da določi svoje stališče v sedanji situaciji in da pred vsem sklepa glede verifikacije mandatov HRSS. Zlasti pa se bo klub bavil z vprašanjem volitve predsedništva narodne skupščine. Vsekakor bo druga polovica tega tedna posvečena važnim dogodkom. Vlada je začela iskati konkretne predloge, s katerimi bo stopila pred svoje klube in na ta način onemogočila eventualna neglasja. Radikali s svoje strani mislijo pred vsem na to, da morajo oni motriti položaj s svojega strankarskega stališča brez ozira na njih zaveznike v vladi. Sinoči se je vršila konferenca radikalnih ministrov pod predsedstvom Pašićevim. Ta konferenca se je bavila z vsemi aktualnimi vprašanji: z verifikacijo mandatov HRSS, z volitvami predsedništva skupščine in kakšno stališče bodo zavzeli radikali napram HRSS. Pašić je zasljal mnenje radikalnih ministrov, ki vsi odobravajo njegovo politiko. Danes bo vlada odredila svoje definitivno stališče, ki ga bo potem iznesla pred svoje klube in zahtevala od njih naknadno odobritev. Kakor

vse izgleda, so radikali sinoči zavzeli stališče, da se morajo razveljaviti mandati HRSS že kot logična posledica njih nastopanja in onih mer, ktere je radikalna stranka podvzela napram HRSS. Definitivne odločitve v tem pogledu še ni, ker se morajo zaslišati še drugi faktorji, kaj mislijo o mandatih HRSS, ker radikali nočejo opustiti vsake možnosti sporazuma s HRSS. Politični krogi opažajo, da je dr. Trumbiću mogoče pogostejše sestajati se z Radićem in se z njim zaupno razgovarjati, ker njuni razgovori niso več nadzorovani. Radikali in blok mislijo, da bo vprašanje sporazuma prišlo na dnevni red takoj, čim se sestane skupščina. Ker pa se skupščina sestane šele 8. marca, upajo radikali, da bodo imeli do onega časa že drugo, novo situacijo ter bi mogli po njej odrediti svojo politiko v verifikacijskem odboru in v vladi sami. Kar se tiče vprašanja vlade, izgleda, da bo vlada ostala taka, kakršna je. Rekonstruirana vlada bi bila le začasna, kasneje pa bi se moglo odrediti končno stališče in vidike.

Seja ministrskega sveta.

Beograd, 3. marca. Včeraj ob 5. uri zvečer se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so razpravljali o dvanaestih in o notranji in zunanji po-

litični situaciji, zlasti o zvezi z Grško. Notranji minister je poročal o likvidaciji pokrajinske uprave v Zagrebu.

Po Ebertovi smrti.

Berlin, 2. marca. Žalne svečanosti se prične v sredo ob treh popoldan. Vrše se povsod velike priprave. Po vsej Nemčiji se pripravljajo velike manifestacije v počastitev spomina pokojnega Eberta. Pripravljajo se pa tudi stranke za volilni boj. Poroča se, da raste razpoloženje, da bi se že pri prvem glasovanju postavilo dr. Marxa kot skupnega kandidata republikanskega bloka. Nemški nacionalisti pa nameravajo kandidirati za predsednika admirala Sheera, ki je poveljeval nemškemu brodom v bitki pri Skageraku. Njegova kandidatura bi pome-

nila ostro demonstracijo proti zavezniškom in zato je verjetno, da se bodo nemški nacionalci odločili vendar le za drugo kandidacijo. Govori pa se tudi o kandidaturi dr. Cunota. Za to kandidacijo se zlasti ogreva velekapital. V socialno-demokratski stranki sta dva nazora glede volitev. Ena skupina zahteva, da postavi stranka pri prvem glasovanju svojega kandidata, dočim je zmernejša struja za to, da se že v prvem glasovanju glasuje za skupnega republikanskega kandidata. V kratkem pade tozadevna odločitev.

sko cono. Komisijo tvorijo po en delegat finančnega, poštnege, prometnega in trgovskega ministrstva. Finančni delegat g. Božič je že odpotoval v Solun.

ZADNJA SEJA STARE SKUPŠČINE.

Beograd, 3. marca. Danes se bo vršila zaključna seja starega administrativnega odbora narodne skupščine, na kateri bodo zaključeni računi za 14 dni, ko bo izvoljen nov odbor.

GLAVNI ODBOR DEMOKRATSKE STRANKE.

Beograd, 3. marca. Danes se sestane na sejo glavni odbor Davidovičeve demokratske stranke. Na seji bo sta Ljuba Mihajlović in Kosta Timotijević poročala o stanju v južni Srbiji.

KOMISIJA ZA PREVZEM SOLUNSKE CONE.

Beograd, 3. marca. Sestavljena je komisija, ki bo prevzela našo solun-

Preje se je to zgodilo in tega je bil kriv Radić. Danes te bojazni ni več, ker je zgrajen blok narodnega sporazuma na čvrsti in realni podlagi in sta program kakor tudi taktika opozicije jasno določena.

Ne gre za moč kot tako, temveč za način njene uporabe. Opozicija pravi, da uporablja sedanja vlada svojo moč napačno in v škodo naroda. Zato hoče opozicija, da se vlada drugače. In vlada se drugače, če pride do moči opozicija

ali pa če vlada sama prične izvajati politiko opozicije. Zato ponavljamo: Gre v prvi vrsti le za načela in zato ni opozicija niti žalostna in niti vesela, če je na vladi ali ne. Važno je samo, do ostanejo ideje čiste, ker potem so zmagovite. In potek zadnjih dogodkov kaže, da je ideja opozicije vedno bolj čista in zato ni treba skrbeti za zmago, še manj pa za moč. Po zmagi ideje pride ta sama od sebe.

Dr. Žanić zopet policijsko obsojen.

Zagreb, 3. marca. Poslanec HRSS dr. Žanić je bil že četrthi obsojen od policijskih oblasti na 14 dni zapor. Dr. Žanić, ki je bil ponovno izvoljen za poslanca, je odsedel po »izvrstni« metodi že 42 dni v zaporu.

PRIBIČEVIĆEV GOVOR.

Zagreb, 3. marca. V Vinkovcih je podal na shodu SDS. minister Pribičević nekak program vlade. Zatrjeval je, da ostane vlada v bistvu neizpremenjena. Delavni program vlade se bo odločno izvajal. Izvedlo se bo izenačenje davkov, da se posamezni kraji ne bodo več pritoževali, da se jim gode krivice. (Ali so mar dosedaj imeli vzrok za pritožbe? Op. ured.) Volilni red se bo spremenil. Osebo vprašanje kandidatov mora stopiti bolj v ospredje. Volitve v oblastne samoupravne zastoje se vrše v kratkem. Sedanja vlada je trdna in bo zato vodila dosledno politiko. Za razveljavljenje Radićevih list ni bil on, temveč Šurmin. Minister Pribičević je bil v početku svojega govora zelo polemičen. Toda ne preveč srečno. Tako je blok narodnega sporazuma in ljudske demokracije kratkoma nazval kot blok narodnega nesporazuma in ljudske prevare. Tako nekako argumentirajo še danes otroci. — Upamo, da napoved o oblastnih volitvah postane vendarle še resnica.

POLITIČNO GOSPODARSKE SENZACIJE.

Beograd, 3. marca. Včerajšnja Pribičevićeva »Reč« prinaša iz Zagreba vest, da bo poleg ostalih bank sledil tudi polom Slavenske banke, ki je bila že pred letom na zelo slabem stališču, pa jo je izvlekla neka francoska banka. Toda razne nerentabilne transakcije so jo zopet postavile na rob propada. Ta vest je tem bolj karakteristična, ker se že dalje časa govori o fuziji Slavenske in Ljubljanske kreditne banke. Vsa pogajanja so ostala brezuspešna, ker je Ljubljanska kreditna banka soliden zavod. Kakor kaže, je ta tendenciozna vest »zašla« v Pribičevićevo »Reč«, ker v Zagrebu samostojni demokrati že sklepajo kupčije, da kupijo »Jugoslovensko tiskarno« z obema dnevnikoma »Novosti« in »Zagreber Tagblatt«.

AVSTRIJSKI PROTEST.

Beograd, 3. marca. Avstrijski odpravnik poslov je posetil včeraj pomočnika zunanjega ministra Jovana Markovića in se pritožil radi pisanja naših listov o stanju naših narodnih manjšin v Avstriji, zlasti na Korškem. Avstrijski odpravnik je izjavil, da izpolnjuje Avstrija napram narodnim manjšinam vse pogoje, za ktere je obvezana po mednarodni pogodbi. Marković je sprejel slednjo izjavo na znanje. Kljub temu pa je treba naglasiti, da smatrajo politični krogi to izjavo kot navaden diplomatski korak, in zahtevajo, da se zaščiti interese našega življa na Korškem. Slovenci na Korškem nimajo niti slovenskih šol niti v cerkvi se ne sme uporabljati slovenski jezik.

Stanovanjski zakon in obrtniki.

Po načrtu novega stanovanjskega zakona bodo zaščiteni ravno najemniki, dočim bo veljala za poslovne prostore trgovcev in obrtnikov popolna svoboda.

Stojimo načelno na stališču, da treba hišnemu posestniku dati vse pravice in zato smo od nekdaj bili mnenja, da mora država sama poskrbeti, da bo stanovanjska kriza rešena. Toda, če se to ni zgodilo, če je danes stanovanjska kriza ravno tako akutna, kakor je bila, potem pa vendar ne gre, da bi plačevali to krizo ravno najbolj bedni in revni ljudje. Zato tudi hišni posestniki sami predlagajo, da se najde kompromis, po katerem bi bili vsaj državni uradniki in drugi nameščenci rešeni pred draginjo stanovanj, obenem pa da ne bi bili prikrajšani oni hišni posestniki, ki so gospodarsko slabo situirani in ki ne morejo popraviti niti svojih hiš vsled pomanjkanja denarnih sredstev. Jasnó je, da bi se pri obojestranski dobri volji mogel najti tak kompromis in le obžalovati je, če do njega ni prišlo.

Zmoten pa je nazor, da so reveži samo med stalnimi nameščenci. Danes je vse polno obrtnikov, ki so slučajno slabo situirani in ki bi mogli v materielnem oziru uspešno konkurirati tudi z državnimi nameščenci. Ne tajimo, da je na drugi strani tudi dosti obrtnikov in trgovcev, ki so tako dobro situirani, da ne rabijo nobene zakonske zaščite glede najemšćine.

Toda vsi obrtniki in trgovci niso tako srečni in zato je potrebno, da se zakonodajalec na to ozira. Samo vzemimo povprečnega obrtnika, ki bo moral s prvim majem plačati poljubno visoko najemnino. Koliko obrtnikov je, ki ne bodo mogli tega storiti, koliko obrtnikov bi bilo prisiljenih zaradi zvišane najemnine opustiti svoj obrat.

Prevdariti pa je stvar še z drugih oziróv. Posledica zvišane najemnine bo povečanje draginje. Obrtniki bodo morali ceno svojih izdelkov povišati, ker

drugače ne bodo mogli kriti povišane najemnine. Isto velja tudi za trgovce. Posledica novega stanovanjskega zakona bi torej bila, da ne bi bila stanovanjska kriza niti najmanjše omiljena, zato pa povečana draginja. Odločno dvomimo, da bi mogel imeti zakonodajalec ta namen in zato upamo, da naše pripombe vehdarle ne bodo preslišane.

Končno je treba uvaževati tudi to, da ravno sedaj preživljamo težko denarno krizo, ko se velik del trgovcev in obrtnikov naravnost bori za svoj obstoj. Že vsled tega je napačno naprtiti trgovcem ravno v času krize nov in težak izdavek.

Bilo bi protisocialno, če bi zakon ščitil gmotno dobro situirane ljudi, toda ravno tako je socialno krivično, če se vse pripadnike enega stanu dekretira kot bogatine. Zakaj med obrtniki in trgovci so tudi reveži in vsak razsoden človek mora spoznati, da je za malega trgovca ali obrtnika lahko usodepolno, če mora nakrat plačevati za najem lokalnega mesta dosedanjih mesečnih 1000 kron 5000 dinarjev ali še več!

Zato je treba tudi v zakonu narediti razliko med slabo in dobro situiranim obrtnikom in ne vse obrtnike brez izjeme prepustiti samovolji hišnih posestnikov. Vemo sicer, da ima večina od njih socialen čut in da ne bo zahtevala od svojega najemnika nemogočih plačil. Toda zakon mora zagurati za vsak slučaj, ne pa računati na uvidevnost ljudi, ker v tem slučaju bi bili sploh vsi zakoni odveč.

Ponavljamo: Prav je, da se dajo hišnim posestnikom vedno večje pravice in prav je, da se misli zaščititi slabo situiranega privatnega in državnega nameščenca. Toda pozabiti se ne sme na slabo situiranega obrtnika in trgovca, ker tudi med njimi so zaščite potrebne. Stanovanjski zakon, ki tega ne bi upošteval, ne bo v javno dobro in zato upamo, da bo novi zakon pravičen tudi za obrtnika in trgovca.

Francosko-nemški gospodarski sporazum.

Iz Pariza se poroča, da je prišlo med francoskim trgovskim ministrom Raynaldy-om in nemškim pariškim poslanikom Treudelenburgom do popolnega sporazuma. Za enkrat so ugotovljene le osnovne linije nove francosko-nemške trgovinske pogodbe. Pogodba sama pa bo sklenjena, kakor se poroča sredi aprila. S trgovinsko pogodbo je storjen nov korak k francosko-nemškemu zblíženju, od katerega zavisi evropski mir. Zato bo vsak paciñist z veseljem pozdravil sporazum, ki je bil dosežen v Parizu.

Sporazum sloni na sledečih načelih. Za provizorično dobo dovoljuje Nemčija Franciji klavzulo največje ugodnosti skoraj za vse predmete. Uvozna prepoved na nekatere francoske izdelke se ukine. Za Alzacijo-Lotarinško se izdelajo posebna določila. (Mimogrede bodi povedano, da bi morala naša vlada inzistirati na tem, da se tudi za jugoslovensko Primorje izdelajo pri italijan-

ske-jugoslovenski trgovinski pogodbi posebni pogoji. Mi smo s Primorci eno nacionalno telo in če je potegnjena čez to telo politična meja, potem ne gre, da bi naš narod od te meje krvavel.)

Enako dovoli Francija za nemške izdelke razne ugodnosti. Klavzulo največje ugodnosti ne more dovoliti, ker je ta po francoskem zakonu nepoznana.

Sklenjeno je bilo dalje, da bo tudi v definitivnem dogovoru varovana Franciji pravica največje ugodnosti. Nemčija bo dobila polagoma minimalne tarife za svoje izdelke in sicer v naprej določenih obdobjih. Tudi v definitivnem dogovoru bo varovano posebno stališče

Nemški poslanik Treudelenburg je odpotoval v Berlin in se povrne sredi marca v Pariz. Pričakuje se, da bo provizorični dogovor podpisan sredi marca. Alzacije in Lotarinške. Vse blago bo posebej klasificirano in nato se bodo določile smernice novega definitivnega dogovora.

Razorožitev Nemčije.

Znani angleški vojaški pisatelj polkovnik Repington je objavil v »Daily Telegraphu« pregled o poročilu medzavezniške komisije glede stanja nemške razorožitve.

V prvem delu opisuje poročilo težkoče, ki jih je morala premagati komisija, da je mogla vršiti svoj posel. Zlasti velike težkoče so delali vojaški krogi in komisija je bila pogosto navezana edine na poročila iz publike.

Veliki generalni štab ni razpuščen, kakor bi moral biti. Ta štab je štel leta 1912 341 oficirjev, leta 1922 215 in sedaj šteje že 250 oficirjev. Za armado 5 milijonov mož je zadostovalo 341 oficirjev velikega generalnega štaba. Kateri armadi odgovarja število 250, ni težko izračunati.

Komisija ni mogla ugotoviti, da bi presegalo število možva in oficirjev meje, ki jo je določil mirovni dogovor. Toda ugotovil je, da je vojska organizirana tako, da je ogrožje velike armade, ki more v slučaju vojne takoj nastopiti.

Komisija je mogla ugotoviti, da so armadi v nasprotju z mirovnimi določili dodeljeni časovni dobrovoljci in da se odpušča vsako leto 25% možstva, tako da bi bilo število izvežbanih vojakov tem večje.

Glede oborožitve je bilo ugotovljeno, da se je vojni material izdeloval brez dovoljenja zavezniške kontrolne komisije. Tudi se je konstatiralo, da cela vrsta Kruppovih strojev za izdelovanje orožja še ni bila uničena.

Od tajnih vojnih skladišč je najvažnejše ono v Wippenau, kjer se je našlo 113.000 puškinih cevi, 17.000 sestavnih delov za strojne puške in 10.000 gotovih cevi za pištole državne brambe.

Vse, kar navaja poročilo kontrolne komisije je podkrepljeno z dokazi. Poročilo je sestavljeno vseskozi v zmernem tonu. Poročilo sicer ne upravičuje nobenih drakoničnih odredb proti Nemčiji, priporoča pa, da se Nemčija prisili, da izvrši razne odredbe, da ne bo pozneje sitnosti.

Repington priporoča, da se skliče glede nemške razorožitve medzavezniška konferenca, h kateri se naj pritegneta tudi nemški vojni minister Geßler

in pa general v. Seeckt. Na ta način bi se prišlo veliko preje do uspeha, kakor pa potom dolgotrajnih diplomatskih not.

Tarzanovi doživljaji v džungli.

V kratkem pričnemo izdajati v podlistku novega Tarzana. Človek bi mislil, da se bodo Tarzanovi bralci naveličali. Nasprotno! Pričujoči zvezek »Tarzanovi doživljaji v džungli« je pisan z isto svežostjo, kakor je bil prvi. Zopet se preselimo v džunglo. Zdaj sledimo Tarzanu na njegovih mladostnih potih. Džungelski svet še ni bil nikoli tako živo popisan. V tem zvezku se nahajajo poglavja, pri katerih zastaja človeku srce. Ker se nam topot odkriva skrivnostna doba doraščajočega Tarzana, njegove prve ljubezni, spoznavanje boga itd. je jasno, da se druží s prejšnjo mogočnostjo popisov čudovita milina občutkov in hrepenjenja. Dočim smo preje spoznavali džunglo

ter njene prebivalce le na zunaj, posega zdaj pisatelj globoko v njihovo duševno življenje. In baš to je prednost novega Tarzanovega dela. Svetovna literatura pozna le malo tako napetih in bistroumih mest, kakor je n. pr. v tem petem zvezku popis luninega mrka. Človeškemu očesu se odpira bajni svet ob ekvatorju, kjer nastopi ta silni naravni pojav. Od prevzetja nam zastane beseda. Čustva opic ob tem dogodku so podana s tako nazornostjo in brezprimernostjo, da bi že zaradi tega poglavja nihče ne smel zamuditi našega podlistka. Tarzanova junaška dela pa dose-gajo, lahko rečemo višek, kar je bilo dosedaj napisanega.

Politične vesti.

— Vloga Ljube Jovanovića. Pravda piše: Naša vest, da se g. Ljuba Jovanović približuje g. Pašiću, se vsak dan bolj potrjuje. G. Jovanović hoče, da ostane na svojem mestu a noče podvzeti nobene akcije več, da ne bi bil z njo soglasen g. Pašić. On je celo postal, kakor čujemo, zelo ekstremen in je še za ostrejšere mere vladanja, kakor pa so bile uporabljene za časa volilne borbe. Pašićevi najbližji prijatelji opazujejo to spremembo pri g. Jovanoviću z nezaupanjem in mislijo, da bi moral g. Pašić poveriti z mestom predsednika skupščine drugega poslanca, ki bi bil bolj siguren. To pa se, kakor izvemo, ne bo zgodilo in g. Jovanović bo ostal na svojem mestu samo radi tega, ker je v vsakem pogledu osvojil stališče g. Pašića in ker se je takorekoč zaklel, da ga ne bo več zapustil. Kot za radikale značilna okoliščina se navaja, da je postal sedaj g. Pašić pomirljivejši in da je sedaj on na stališču, na katerem je bil nekoč g. Jovanović. G. Pašić da ni več za skrajnosti, temveč bi želel, da bi prišel v stik z opozicijo in kar je še najglavnejše: misli, da je prišel že čas, da se sklene sporazum.

— Sedanji politični položaj slika »Pravda«, glasilo demokratske stranke, sledeče: »Blok narodnega sporazuma in seljaške demokracije je šel korak dalje in določil glavne temelje sporazuma o ureditvi države. Pozitivno smo obveščeni, da sta dve glavni točki določeni: 1. monarhija ostaja končna oblika države in 2. samoupravni sistem je osnovna misel državne ureditve. Monarhija, ustavna in parlamentarna v polnem zmislu teh terminov; ravno tako samoupravni sistem. Neodvisno od vprašanja državne ureditve je postavljeno vprašanje spremembe ustave, da se popolnoma zajamčijo državljanske svoboščine. Podrobnosti o tem je težko izvedeti, toda bodo v kratkem objavljene. Sporazum v opoziciji je ugodno vplival na vse kroge. Radikali enako smatrajo, da je treba sporazum izvesti in da glede državne enotnosti ni razlike v naziranju. Tudi oni so za to, da se izvrše izpremembe v ustavi, o čemer pa je treba priti do soglasja. Zlasti so zadovoljni, da se poudarja načelo o monarhiji in o samoupravah kot osnovno. S strani radikalov se že kaže volja in uvidevnost, da je treba sporazum kot prvo stvar izvesti. Oni spoznavajo, da mora biti to vprašanje rešeno pred vsemi drugimi in zato govore že njihovi voditelji, da bodo še nastopili pomembni dnevi.

— Francozi o Ebertu. V Parizu je naredila vest o Ebertovi smrti globok vtis. Vsi pariški listi so prinesli simpatično pisane nekrologe o pokojnem Ebertu. Herriot, predsednik Doumergue, predsednik zbornice Poincaré in predsednik senata De Selves so že opoldne izrazili na nemškem poslaništvu svoje sožalje. — Bivši minister Louchet je dejal: Smrt Eberta je za Nemčijo žalosten dogodek. Z njim umre edini pristni socialni demokrat. S francoskega stališča je izrazil upanje, da ne bo prišel na mesto predsednika Eberta nacionalist, čegar cilj bo — revanša. — Briand je dejal sledeče: Mi vsi enodušno objukujemo smrt Eberta, čegar zmernost, zmisel za red in čegar zdravi politični razum so bili obžudovanja vredni. Smrt Eberta je dvakrat težka za smrti Brantinga. Izguba teh dveh mož pomeni izgubo za človeštvo in moderen svetoven nazor. — Za so-

cialistično stranko je izjavil Bardene sledeče: »Globoko jadujemo za Ebertom, ki je toliko storil za izboljšanje francosko-nemških zvez. Njegova glavna zasluga je, da je rešil Ebert Nemčijo ob priliki Kappovega puča. S tem je postal Ebert zaslužen za vse človeštvo. Mi želimo in upamo, da bo naslednik Eberta njega vreden.«

— Volitev novega predsednika bi se izvršila, kakor se poroča iz vladnih krogov, v petih tednih. Stranke leveice zahtevajo, da se izvrši volitev preje, dočim skušajo desničarji kolikor mogoče podaljšati termin volitev. Po volilnem redu mora dobiti predsedniški kandidat, da je izvoljen že pri prvem glasovanju, absolutno večino glasov. Pri drugem glasovanju pa zadostuje relativna večina. V slučaju, da bi prejela oba kandidata enako število glasov, kar pa pri 35 milijonih volilcev, kolikor jih ima Nemčija, ni verjetno, odloči žreb. Iz parlamentarnih krogov se poroča, da bo pri prvem glasovanju vsaka stranka postavila svojega kandidata, in sicer centrum dr. Marxa, socialni demokrati predsednika parlamenta Loebeja, demokrati Petersona in nemški nacionalisti najbrže bivšega predsednika parlamenta Wallraffa. Izključeno je, da bi pri prvem glasovanju dobil kateri kandidat potrebno število glasov. Pri drugem glasovanju pa bodo najbrže postavili klerikale, demokrati in socialni demokrati dr. Marxa kot skupnega kandidata, ki bo potem tudi skoraj gotovo izvoljen.

— Načrt novega madžarskega zakona o magnatski zbornici. »Pesti Hirlep« objavlja načrt novega zakona o magnatski zbornici. Po tem načrtu bo članstvo magnatske zbornice trojno: Člani, ki postanejo vsled svoje službe, potem voljeni in končno dedni člani. Na podlagi svoje službe bodo člani magnatske zbornice: Madžarski kronski čuvarji, predsednik in podpredsednik najvišjega sodišča in upravnega sodišča, komandant armade, predsednik Narodne banke in poglavarji cerkev. Dedni člani so vsi stalno na Madžarskem bivajoči člani rodbine Habsburg-Lotarinške, kateri so dovršili 35. leto in ki so madžarski državljani. Državni poglavar more imenovati tudi dosmrtno člane, katerih število pa ne sme presegati števila 40. Kakor hitro se sestane magnatska zbornica, se spodnja zbornica zaključí. Tako je Madžarska kraljevina brez kralja in popolnoma izročena v roke reakcionarnemu plemstvu in drugim magnatom.

Drobne vesti.

Podaljšanje uradniške delovne dobe na Češkoslovaškem. Nekateri državni uradi na Češkoslovaškem, med njimi tudi železniško ministrstvo, so prejeli dopis, v katerem se poroča, da se delovna doba podaljša za eno uro, na sedem ur dnevno.

Pri nadoknadnih volitvah v Walsellu je bil izvoljen kandidat konservativne stranke Puston s 14.793 proti liberalnemu kandidatu Mac Namara, ki je dobil 12.800 glasov in delavskemu kandidatu, ki je prejel 11.610 glasov. (Puston je bil že pri zadnjih volitvah izvoljen, toda je moral položiti svoj mandat, ker še ni razveljavil nek dobavni dogovor s poštnim ministrom. Ker je med tem dogovor že razveljavil, je mogel biti izvoljen.)

Mednarodna konferenca kovinskih delavcev se je vršila v Frankfurtu ob Meni. Na konferenci so bile zastopane Velika Britanija, Francija, Belgija, Danska, Švica, Nemčija in Avstrija. Konferenca se je izjavila za osemurnik in za svetovni mir.

Zitni monopol ostane v Švici v veljavi. Za monopol so se izjavili socialni demokrati in zemljoradniki.

Dnevne vesti.

— **Priznanje prihaja.** Prejeli smo sledeči dopis: »Glasom priloženega odrezka je bila moja naročnina že plačana, in sicer za čas, ko »Narodni Dnevnik« ni izhajal. Kljub temu pa pošiljam vso naročnino in prepuščam nadplačano naročnino za tiskovni sklad Narodnega Dnevnika. da pomagam listu, ki zastopa resnico, tudi gmotno.« Sledi podpis moža, ki je slabo situiran in vrhu vsega še odvisen od sedanjih mogotcev. Je to priznanje, na katerega smo ponosni, ker dokazuje, da ni naše delo zaman, temveč, da osvaja naše besede ljudska srca. To pa je najvišje, kar more doseči list in zato bomo šli odločno po zahtevani poti naprej brez ozira na levo in desno.

— **Ne potvarjajte zgodovine!** Mladinski listi pišejo dan na dan, da je edino dr. Trumbić kriv, če nismo dobili Wilsonove črte. Trditve mladinskega časopisa je popolnoma neresnična. Kljub temu pa je ne bi zavračali, če ne bi skušali mladini s to neresnico škodovati bloku Narodnega sporazuma. Zato par historičnih dejstev. Predsednik naše mirovne delegacije je bil g. Pašić in ne dr. Trumbić. Ni bil dr. Trumbić edini, ki ni hotel popustiti, temveč vsi Slovenci s »Slovenskim Narodom« vred so bili tisti, ki so nad vse odločno zahtevali, da se proti Italijanom ne popusti. Ko je prišel dr. Zerjav v Pariz, je dejal, da bo treba gledati, da se ohrani Sloveniji Trst in Gorica, proti Nemcem pa da bomo dobili vse, kar bomo zahtevali. Tako je bilo tedaj splošno mnenje v Sloveniji in to mnenje še ni ugaslo, ko je šlo za Wilsonovo črto. Res je, da je Nitti izjavil, da sprejme Wilsonovo črto, toda še bolj je res, da je vsled tega njegova vlada padla. In res je nadalje, da bi mi Wilsonove črte ne dobili, pa če bi jo tudi sprejeli. Kdor tega ne veruje, naj samo pregleda zgodovino boja za Reko. Ali ni bilo v Rapallu določeno, da je Reka samostojna država in ali ni Reka danes italijanska? Nehajmo že enkrat z očitki iz preteklosti, ki ničesar ne pomagajo, ter pričnimo raje z realnim narodno-manjšinskim delom! Pa tudi to si velja zapomniti. Zunanja politika ne sme biti nikako torišče za strankarske spekulacije in kdor proti temu greši, ta je prenehal biti patriot. Tako je, gospodje mladinski časniki!

— **Sklep kamniškega gremija** je »Slovenski Narod« seveda zamlčal. Pa naravno, ko je »Slovenski Narod« že davno odslovil vse metode poštene politične borbe. V nadomestilo za kamniško zaupnico g. Jelačinu ml. pa si je privoščil »Slovenski Narod« par nesramnosti na naslov g. Jelačina ml. Ampak, gospodje, tudi brez te nekulturnosti bi vedeli, da ste zadeti vsled kamniškega sklepa. V pomirjenje vam bodi povedano, da boste morali napisati še več sličnih brezkulturnih vestí, če drugače ne znate preboleti porazov.

— **Fotografija »Jutra«.** Poročali smo včeraj, da je dobil v nedeljo na občnem zboru kamniškega gremija g. Jelačin ml. sijajno zadoščenje, ko mu je bila z ogromno večino glasov izglasovana zaupnica. Včerajšnji »Slovenski Narod« je zato jo kamniškem občnem zboru lepo molčal. Toda pri »Jutru« so drugi ptiči in napisali so kratkomočno debelo laž, da je dobil g. Jelačin nezaupnico! V tej cinični lažnivosti je točna fotografija »Jutra«. Mladini so lahko na njo ponosni!

— **Alkoholna pijača za vinjene rekrute prepovedana.** Policijska direkcija opozarja gostilničarje, da je prepovedano dajati vinjenim rekrutom dne 5., 19. in 21. marca 1925 alkoholnih pijač. V Ljubljano dospevši rekruti se morajo takoj javiti v vojvoda Mišiča vojašnici.

— **Is državne službe.** Imenovani so: Za višjega komisarja v 6. skupini I. kat. oddelka za soc. politiko pri žup. oblasti v Ljubljani dr. Matej Suhač, upokojeni višji komisar istega oddelka; za oblastnega kmetijskega referenta marib. oblasti v 4. skupini I. kat. pa Josip Zidanšek, obl. kmet. referent iste oblasti v 5. skupini iste kategorije; dalje za inspektorja 1. kat. pri agrarni direkciji v Ljubljani inspektor okrožnega agrarnega urada v Ljubljani dr. Anton Šapla; za referenta 1. kat. pri agrarni direkciji v Ljubljani dosedanji tajnik dr. Jakob Stefančič; za blagajnika pri monopolskem skladišču v Ljubljani Hugo Beltram. Premeščeni so: Iz Srbskega Krstura k carinarnici na Rakek carinik Jakob Bereš, iz Kamnika v Šibenik pa carinik Boris Pipuš. Upokojeni so: Fran Lavtižar, tajnik ministrstva za socialno politiko; Pavel Kobler, načelnik industrijskega oddelka pri upravi drž. monopolov, Fran

Uršič, višji davčni upravitelj pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani in Josip Ahlin, višji davčni upravitelj v Kranju.

— **Lekarniški oddelek ministrstva za narodno zdravje** je zopet upostavljen. Področje ostane isto, ki ga je imel, ko je bil ukinjen.

— **Pravilnik za ljudsko higijensko šolo.** Pri higijenskem zavodu v Ljubljani se ustanavlja višja higijenska šola. Ta šola bo prirejala tečaje po vseh večjih krajih ljubljanske in mariborske oblasti in posamezna predavanja. Namen ljudske higijenske šole je, razširiti in pospešiti zdravstveno kulturo med narodom s pomočjo vseh propagandnih sredstev in metod. V tečaj se lahko vpiše vsak naš državlján, moškega ali ženskega spola, ki je dovršil 18. leto. Pouk je brezplačen. Podrobnosti glej v Uradnem listu od 28. februarja pod naslovom »Pravilnik za ljudsko higijensko šolo.«

— **Razpečevanje prepovedanih kuponov.** Okrajno sodišče v Brežicah razpošilja pristojnim oblastim sledečo okrožnico: »Med tukajšnjim prebivalstvom so se pojavili v večji množini kuponi neke tvrdke »Braća Dunin, krojaška radnja v Lipovljani« — srez Novska, ki se razpečavajo po takozvanem »Schneeballsysthem-u«, in sicer komad po 35 Din., nakar dobi lastnik kupona, ako prodaja nadaljne štiri kupone, baje blago za eno obleko. — Zabranite potom javnega poziva nadaljno razpečevanje kuponov!«

— **Zlato in srebro v Češkoslovaški.** Leta 1923 je bilo izkopano na Češkoslovaškem 12.750 ton zlata rude, iz katere je bilo pridobljeno 91 kilogramov čistega zlata. Lani je narasla produkcija na 34.000 ton rude in na 260 kilogramov čistega zlata. Srebra pa je bilo pridobljenega v približnih rudnikih leta 1923 21.595 kg, leta 1924 pa že 22.278 kilogramov.

— **Slika iz Madžarske.** Franc Kiss, ki je bil glavna priča v procesu proti bombnim atentatorjem, je poklical k sebi v kavarno poročevalce vseh glavnih listov, da jim ima sporočiti važne vesti. Ko so se poročevalci odzvali njegovemu vabilu in vstopili v kavarno, se je Kiss ustrelil. Na mizi je ležalo pismo, v katerem sporoča Kiss, da se je ustrelil, ker ni mogel več prenašati zasledovanja madžarskih fašistov. — Kiss je bil trgovski sodnik in postal v času, ko so imeli »Probujači« se Madžari še veliko denarja, član njihove teroristične organizacije. Pripadal je skupini, kateri je načeloval Marffy in katere glavna naloga je bila prirejanje bombnih atentatov. Poslanec Rassay in urednik Miklos sta se rešila samo vsled tega, ker sta bila tako previdna, da nista odprla paketa, kateri jima je bil poslan in v katerem je bil pekleniški stroj. Ta zločinska tolpa je pričela nato, ko ji je zmanjkalo denarja, prirejati vlome, umore in požige pri bogatih židih. Leta 1923. so poskusili celo bombni atentat na francosko poslanstvo. To jim je zavilo vrat, ker Francija ni popustila in je zahtevala kaznovanje zločincev. Tako so prišli vsi voditelji bande v ječo in med njimi tudi Kiss. Ta je v ječi vsa dejanja priznal in sta bila nato Marffy in Marossy obsojena na smrt. Ker pa so ga začeli »Probujači« se Madžari preganjati, je Kiss pobegnil v tujino in se vrnil po obsodi obeh glavnih krivcev. Toda preganjanje se je nadaljevalo in ker je to zlomilo Kissu živce, je šel sam v smrt.

— **Višek uljudnosti.** V zadnjem času so se v Franciji zelo pomnožili razni vlomi. Pod vtisom teh vlomov je dala nabiti Montmartska žična železnica na svoje postaje sledeč plakat: Razglas za vlomilce. Sporočamo vlomilcem, da ne puščamo zvečer v postajah žične železnice niti denarja in niti vrednostnih papirjev. Zaradi tega je brezmiselno vlomiti v postaje. Prosimo organizacijo vlomilcev o tem obvestiti, da si prihranijo vlomilce nepotrebno delo in da ne izgube časa. — Bolj uljudno res ni mogoče postopati proti vlomilcem.

— **Ni mogel prenesti smrti žene.** V Beogradu se je ustrelil rezervni kapetan Tihomir Nikolić, ker ni mogel preboleti smrti svoje žene. Pred šestimi leti se je seznanil Nikolić težko bolan v Perču. Žena ga je takrat negovala in on se je v njo smrtno zaljubil. Ko je odzdravel, se je hotel z njo poročiti, pa mu vojaška oblast tega ni dovolila. Tihomir je nato izstopil iz vojne službe in našel mesto tajnika »Narodnega Doma«. Ko je bil sedaj gmotno zasiguran, se je poročil s svojo nevesto Maro, ki je bila po rodu Čehinja. Živela sta štiri mesece nad vse srečno, nato pa je zbolela na raku in po težkem trpljenju je umrla po dveh mesecih. Njena smrt je Nikolića tako potrla, da je sklenil s svojim življenjem. Vzel je fotografijo svoje žene, njene lase in ljubavna pisma, ki mu jih je svoječasnó pisala, ter se ustrelil v čelo. Bil je na mestu mrtve. Njegova smrt je izzvala v vsem Beogradu globoko sočutje.

— **Ljubavna tragedija v Bozenu.** Krojač Rolando iz Genove se je naselil v Bozenu, kjer se je seznanil s 28 letno Marijo Lasciano iz Bari. Med obema se je razvilo ljubavno razmerje in Marija je živela v Bozenu pri krojaču kot njegova žena. Toda krojač je bil že poročen in je imel v Genovi rodbino. Te dni ga je obiskal njegov sin in ga najbrže pregovoril, da se povrne k svoji rodbini. Na večer istega dne se je radi tega razvnel med krojačem in njegovo ljubico hud prepir, ki je postal vedno nevarnejši. Nakrat je potegnil Marija samokres in ustrelila krojača v sence, nato pa še sebe. Krojač je bil na mestu mrtve, dočim bo Marija najbrže še odzdravela.

— **Moža svoje ljubice je ubil.** V Wattensu, majhnem tirolskem fabriškem mestecu, je živel stavbni nadzornik Johann Netzer s svojo 28 letno ženo Adelheid. Žena ni moža ljubila in je opetovano zahtevala ločitev zakona, v kar pa mož ni hotel privoliti, ker je vseeno ljubil svojo ženo. Žena je bila vsled tega divja, ker se je hotela poročiti s svojim ljubimcem mehanikom Posseltom. Ta je možu že opetovano grozil, če ne privoli v ločitev zakona. Žena je končno svojega ljubimca nagovorila, da ubije moža. Izročila mu je v ta namen tudi samokres. Njena prijateljica je sporočila Netzerju, da naj gre zvečer na neko mesto, kjer bo lahko preselel svojo ženo v objemu z ljubimcem. Mož je v resnici šel tja, kjer ga je čakal v zasedi ženin ljubimec in ga ustrelil. Žena in ljubimec sta bila aretirana, enako pa tudi prijateljica žene, ki je spravila moža v zasedo.

— **23 oseb zgorelo.** Po poročilu »Central News« je prišel goreti 100 kilometrov od indijskega mesta Indore avtobus, ki je vozil v Bombay. Na avtobusu je bilo 50 oseb. 23 od teh je zgorelo, 8 ima težke opekline.

— **Maščevalec Pegoud-a« ponesrečil.** Eden najboljših francoskih letalcev Roger Rousserait se je ponesrečil, ko je priredil v bližini mesta Movet de Morsan reklamni let za neko potovalno razstavo. Roger Rousserait je premagal 18. maja 1916 nemškega letalca Kandulskij, ki je zbil z zraka slavnega francoskega letalca Pegouda. Rousserait je dobil visoko odlikovanje. Po vojni je stopil v službo reklamnega podjetja in našel pri tem svojo smrt.

— **Hud dolžnik.** Ključavničarski mojster Fr. K. dolguje krojaškemu mojstru Fr. K. 800 Din za nove hlače. Dne 19. t. m. sta se sešla dolžnik in upnik v Sokličevi gostilni v Trnovem. Mojster igla je uporabil priliko ter opominal svojega dolžnika, da naj že enkrat plača. To je dolžnika hudo razburilo. Dal je sitnemu upniku s pestjo par sunkov v prsa, nakar je zgrabil četritlitski kozarec ter udaril z njim krojača po obrazu, tako, da hodi mož sedaj precej marogast po Trnovem. Ker se je šel tudi na policijo pokazat, kjer je dobil zdravniško spričevalo, bo končala stvar pred sodiščem.

— **Tatvina.** Posestniku Ivanu Robežniku, Vič št. 25, je bilo v času od 22. na 28. februarja iz nezaklenjenega dvorišča ukradeno 750 Din vredno železno dvigalo. Po storilec se poizveduje. — Gostilničar Jože Čad pod Rožnikom je prijavil na policijo, da mu je v teku zadnjih treh tednov neznan storilec posekal in odnesel 125 Din vredno brezo, ki je stala v 300 korakov od hiše oddaljenem gozdu.

— **Policijske prijave.** Dne 1. marca je preljela policija sledeče ovadbe: Nagovarjanje k odpravi ploda 1, tatvine 3, telesna poškodba 1, pijanost itd. 3, prekrščenje policijske ure 3, žaljenje straže 1, plakatiranje na prepovedanem prostoru 1. — Dne 2. marca: Lovska tatvina 1, pijanost 1, ples brez dovoljenja 1, izzivanje 1, prekrščenje policijske ure 3, plakatiranje na prepovedanem mestu 1, žaljenje straže 1, prestopki cestnopolijskega reda 3, prestopka avtomobilskih predpisov 2.

— **Aretacije.** Dne 1. marca: Radi nedostojnega vedenja 1, radi tatvine premoga na železnici 1, radi suma poškodbe tuje lastnine 3. Dne 2. marca: Radi suma hudodelstva proti pravosti 1, vlačuganje združeno s tatvino 1, pretek in telesna poškodba 1.

— **Vlom v Vinkovcih.** Neznani svedrovcí so vlomili dne 24. februarja v stanovanje Ljubice Svoboda v Vinkovcih ter odnesli raznih dragocenosti, ki reprezentirajo vrednost 40.000 Din.

— **Velika nesreča** se je pripetila v Saarbrüchenu. Podrla se je tovarna stekla. Stevilni delavci, ki so bili pri plavžu, so bili zasuti. Do večera so izkopali izpod razvalin 7 mrtvih in 15 težko ranjenih delavcev. Mnogo delavcev še pogrešajo.

— **Društvo drž. pisarniških uradnikov za Slovenijo** opozarja vse svoje člane na redni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 15. marca 1925 ob 8. uri 30 min. v salonu hotela »Miklič« poleg južnega kolodvora v Kolodvorski ulici z običajnim dnevnim redom. Udeležba obvezna.

Izpred porotnega sodišča.

Včeraj se je pričelo prvo letošnje porotno zasedanje. Senatu je predsedoval preds. dež. sod. dr. Papež, votanta sta bila deželosodni svetnik dr. Eberl in okr. sodnik Lederhas. Državno pravništvó je zastopal višji pravdnik Domenico. Obravnavala sta se dva slučaja poverebe uradnega denarja.

Prvi je sedel na zatožni klopi Fr. J., davčni upravitelj v pok., oženjen, oče ene hčerke, nekaznovan. Obtožnica mu očitá, da je poveril kot davčni upravitelj v Logatcu v času od januarja 1922 do oktobra 1924 62.902,60 Din. — Služboval je v raznih krajih po Kranjskem. V Logatcu so ga prestavili iz Ljubljane. Z 31. januarjem 1924 je bil reducirán. Ker s pokojnino ne bi bil mogel živeti, ga je nastavila finančna delegacija kot dnevničarja ter mu izplačevala kot takemu razliko med pokojnino in prejšnjo plačo. Tudi kot dnevničar je ostal vodja urada. Leta 1921 je imel 3100 kron mesečne plače, v letu 1924 pa 5600 kron. Obtožnica mu očitá, da je živel potratno, zakaj hodi je celo med uradnimi urami v gostilno in izpil »dva do tri litre vina na dan«.

Obtoženec krivdo priznava. Zagovarja se z veliko bedo.

Predsednik: »Toda, kako je to, da leta 1921, ko ste imeli najnižjo plačo, niste ničesar poverili, pa ste vendar živeli in izhajali?«

Obtoženec: »Da živel sem, toda kako? Enkrat v Ljubljani tri dni nisem zavžil niti drobčinice.« — Izhajal pa nisem. Delal sem dolgo. Samo premalo kredita sem imel. Zastavil sem zimsko suknjo in prodal sem uro. Ko nisem imel ničesar več prodati niti zastaviti, sem pričel poverljati.«

Predsednik: »Ampak leta 1922 ste poverili skoro trikrat toliko kot ste imeli plače. Okrog 157.000 kron! 4700 K ste imeli takrat mesečno. Torej ste prišli s poverjenim denarjem na štirikratno plačo. To je pa vendar malo preveč? — Leta 1923 ste imeli 5900 kron mesečno, poverili ste pa samo 900 kron. Kako pa to. — Leta 1924 ste imeli 6500 kron na mesec, poverili ste pa okrog 150.000 kron.«

Obtoženec: »Saj to ni mogoče.«

Predsednik: »Pa je vendar tako. Je vse dognano. 21.000 kron ste porabili na mesec. Tega nima niti najvišji uradnik...«

Priči sta bili zaslišani samo dve ter nista povedali ničesar novega. —

Iz spisov, ki jih prečita predsednik povzamenó, da je pobegnil obtoženec, ko je videl, da se bliža katastrofa — v Italijo, hoteč izvršiti tam samomor. Predpostavljani oblasti in svoji rodbini je pisal pred odhodom poslovilna pisma. V pismu na svojo soprogo piše, da noče da bi ga vlačili po ječah, zato izvrši samomor. »Za vas bo pa že Bog kako preskrbel.« V Italiji si je stvar premislil. Zato se je vrnil, prišel v Ljubljano in se sam ogradil državnemu pravništvu.

Državni pravdnik: »Torej samomor ste hoteli izvršiti. Zakaj ste pa potem vzeli 20.000 kron seboj?«

Obtoženec: »Bil sem ves zmešan. Sam nisem prav vedel, kaj naj napravim.«

Glede privatnega življenja obtoženčevega poročá orožništvo, da je bil obtoženec zadnji čas zelo nervozen. Spat je hodil pod streho namesto v spalnico k svoji rodbini. Imel je samo eno obleko. Hodil je zamišljen in kakor abnormalen okrog, obril se ni po cele tedne. Izpil je rad par četrtov, pijan pa ni bil nikoli. Imel je precej dolgova. —

Porotniki so potrdili edino stavljenó jim vprašanje, glaseče se na poverbo uradnega denarja z 8 »da« in štiri »ne«, torej so ga spoznali krivim. Da je manjkal torej samo en glas, bi mož, ki je osivel v državni službi ter bil preje vedno pošten, danes ne bil uničen. Tako pa ga je na podlagi tega krivdoreka sodišče moralo obsoditi. Dobil je 14 mesecev težke in s postom poostrene ječe. Preiskovalni zapor od 28. oktobra mu šteje v kazen.

Drugi slučaj.

Sodni sluga N. N. je obtožen, da si je dne 15. in 16. junija kot izvršilni organ prilastil od okr. sodišča mu zaupanih 17.443 Din. Ta znesek je obtoženec iztirjal od nekega eksekuta, ni ga pa oddal. Njegovi predpostavljani so prišli definitivno na to šele po petih mesecih in pol. Takrat so ga namreč ostro prijelí, nakar je priznal, da je denar prejel. Izjavil pa je, da ga je med potjo na pošto izgubil. Naznaniti si tega ni upal, ker se je bal, da izgubi službo; mislil je pač, da ostane stvar prikrita, ker je potvoril v to svrhu vpisno knjigo. Temu zagovoru so porotniki verjeli. Zakaj obtoženec je živel potem, ko je denar izgubil, ravno tako solidno, kakor popreje, njegovi predpostavljani pa ga slikajo kot pridnega in vestnega človeka, ki so mu zaupali dostikrat že večje zneske, ne da bi jih bil poveril.

Porotniki so vprašanje glede hudodelstva poverebe uradnega denarja enoglasno zanikali, vsled česar je sodišče obtoženca oprostiló vsake krivde in kazni.

Obtoženca je zagovarjal odvetnik dr. Krivic.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA

dne 2. marca 1925.

Vrednote: 7% invest. pos. iz leta 1921 bl. 65. den. 68; 4% Kranj. dež. pos. iz leta 1888 bl. 22; 4% Kranj. dež. meliracij. pos. iz leta 1911 bl. 22½; 4% Kranj. dež. pos. iz leta 1917 bl. 22; 2% državna renta za vojno škodo den. 150, bl. 157; Celjska pos. d. d. den. 210, bl. 212; Ljublj. kred. banka, Ljubljana den. 238; Merkantilna banka den. 103; Prva hrvaška šted. den. 935, bl. 945; Slavenska banka den. 80; Kreditni zavod za trg. in ind. den. 190—200; Strojne tov. in liv. d. d. bl. 135; Trbov. prem. družba bl. 425; Združene pap. Veveč d. d. den. 100, bl. 114; Stavbna d. d. den. 275, bl. 285. — **Produktina borza les:** Hrastovi plohi neobrobljeni, I. in II. vrsta od 2 m dolž. naprej, od 3 do 13 cm debel, fco Postojna den. 1000, bl. 1000; bu-

kovi frizi, parjeni od 30—50, od 4—8, 27 mm debel feo Postojna den 900, bl. 900; trami od 11/13, 13/16, 16/19, lepo tesano merk bl. feo Postojna den. 395, bl. 400; trami od 11/13—19/24, 5 in 7 m dolž., merk. blago feo Postojna den. 400, bl. 405. — **Zito in poljski pridelki:** Pšenica domača, feo Ljubljana den. 450; otrobi pšen. drobni, feo juta vreče loco Ljubljana bl. 215; koroza nova, promptna, feo Ljubljana bl. 255; koroza nova, dobavitel feo sremška post. bl. 210; koroza nova dobavitel april feo sremška post. 220; ječmen 62 kg loco Ljubljana bl. 390; oves bački rešetan feo Ljubljana bl. 360; oves semenski feo bačka postaja bl. 330; laneno seme zimsko feo Ljubljana den. 700; krompir beli, feo Djevdjelija bl. 180; fižol ribničan čistšen feo Ljubljana den. 350, bl. 415; slanina trodelna feo Vukovar bl. 23.

BORZE:

Beograd, 2. marca: Pariz 182.50—184.70. London 296—297.50. Berlin 14.630—14.780. Praga 314.5—317.80. Wien 0.087—0.089. Milan 351.20—353.10. Budimpešta 0.087. Curih 11.89—11.99. New York 61.63—62.63.

Curih, 2. februarja. Beograd 8.30; London 24.795; New York 520.20; Milan 21; Pariz 26.75; Praga 15.45; Dunaj 0.00733; Budimpešta 0.007287.

DOBAVE.

× **Dobave.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje na dan 5. marca t. l. dobave: 260 garnitur modrih ključavničarskih oblek in 20 garnitur letnih oblek; 260 garnitur letnih službenih oblek; 10 parov čevljev, 15 parov škornjev in 260 garnitur modrih ključavničarskih oblek; 8 kratkih suknjic, 464 jagnječih kap in 74 kožnih kap za strojevodje in kurjače. — Natančnejše informacije se dobe pri ekonomskem odelenju te direkcije.

× **Oddaja pravice prometa in transportiranja monopolne in druge robe.** V Beogradu se bo vršila pri upravi državnih monopolov v Beogradu dne 20. marca t. l. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Prodaja lesa** (okolu 10.000 m³) se bo vršila dne 20. marca t. l. pri direkciji šum v Sarajevu. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Dobave.** Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 20. marca t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave železa, glede dobave cinkove in pocinkane pločevine, glede dobave jekla in glede dobave železne pločevine. — Dne 21. marca t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave razne žice, glede dobave železne pločevine, glede dobave bele pločevine in glede dobave kudelje za mašenje. — Dne 23. marca t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave železa, glede dobave bele kovine in glede dobave jermenov. — Dne 24. marca t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave klingerita, glede dobave mrežice za plinsko razsvetljavo in glede dobave vijakov. — Dne 28. marca t. l. pri Upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave cigaretnega papirja; pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave medene žice, medi in bakrenih cevi, glede dobave pleskarskih potrebščin in glede dobave plošč za mašenje. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Prodaja odpadkov** (od blaga in od usnja) se bo vršila dne 24. marca t. l. pri upravi 4. zavoda za izradu vojne odeje v Zagrebu. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

ki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prosveta.**REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.****Drama:**

Začetek ob 20. uri zvečer.

Torek 3. marca: Literarno-umetniški večer. (Prireditelj društva »Novi oder«.) Sreda, 4. marca: Rosmersholm. Red A. Četrtek, 5. marca: Othello, gostovanje in 25letnica umetniškega delovanja Hinka Nučiča iz Zagreba. Izven.

Petek, 6. marca: Pepeluh. Red F. Sobota, 7. marca: Izgubljene duše, gostovanje gospe Podgorske iz Zagreba. Izven. Nedelja, 8. marca: Ob 15. uri Strickove sanje, ljudska predstava pri nižjih cenah. Izven. Ob 20. uri Vdova Rošinka. Izven. Ponedeljek, 9. marca: Rosmersholm. Red D.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Torek, 3. marca: Traviata, gostovanje g. Vuškovića iz Zagreba. Red D.

Sreda, 4. marca: Don Juan. Red E. Četrtek, 5. marca: Zaprto.

Petek, 6. marca: Boheme. Izven. (Prvič na novo naštudirano.)

Sobota, 7. marca: Mignon. Red C.

Opera. V torek, dne 3. marca nastopi v operi »Traviata« znani bariton g. Marko Vušković v vlogi Germonta. Po zelo uspešnem gostovanju v Ameriki, Nemčiji in Italiji je g. Vušković sedaj že več let član zagrebske opere in nastopi v Ljubljani po več-

letnem prestanku. Vlogo Alfreda poje g. A. Darian in naslovno vlogo Violette gđe. Frišekova. Vse druge partije so v isti zasedbi, kakor do sedaj. Predstava se vrši za red D.

Gostovanje in 25letnica umetniškega delovanja Hinka Nučiča bo v četrtek, dne 5. t. m. Gospod Nučič, ki ga nosi vsak ljubitelj naše gledališke umetnosti iz časov njegovega vztrajnega in uspešnega delovanja pri naši drami v najboljšem spominu, nastopi v naslovni vlogi Shakespearjeve tragedije »Othello«. Začetek ob 8. uri zvečer. — V soboto 7. t. m. gostuje v »Izgubljenih dušah« gospa Vika Podgorska, ena najpriljubljenejših igralk zagrebske drame.

Slavni češki klavirski pedagog in virtuozi Josip Jiranek priredi v ponedeljek, dne 9. marca ob 8. uri zvečer v Filharmonični dvorani svoj klavirski koncert, na katerem bode izvajal izključno klavirske skladbe slavnega češkega mojstra Smetane. Jiranek je bil učenec slavnega skladatelja in je v celi Evropi znan kot najboljši interpret Smetanovih klavirskih skladb. Lansko leto je širom Češke priredil 40 takih koncertov z največjim uspehom in prejel zato tudi posebno nagrado Českoslovaške republike. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni.

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Jack London:

(26.)

**Burni doživljaji.
Roman južnega morja.**

Medtem pa je odjadral Christian Young ter odnesel s seboj povabilo za Tommy Jonesa (za katero pa nihče ni vedel, kdaj bo izročeno), naj se ustavi na Berande, kadar ga pripelje pot mimo.

— Kaj nameravate storiti, ko pridete v Sidney? — je vprašal Sheldon Joano istega večera med jedjo.

— Prvič slišim, da pojdem v Sidney — je odgovorila Joana. — Domnevam, da ste prejeli po brzopletu skozu pragozde vest, da me hoče oni tretji nameščeneec in bivši pomorščak na Tulagi odpeljati kot nedobrodošlo izseljenko?

— Ah — to ne — verjemite mi, je prišel Sheldon z nerodno naglico in boječ se, da jo je užalil, dasi ni vedel, s čim in kako. — Hotel sem le izvedeti — in nič več. Glejte, sedaj, ko ste izgubili svojo dvojadrenico in vse drugo... sem domneval... razumete... da, ker... da, ker... zlodja vendar... da bi vam mogel moj ogent v Sidney dovoliti posojilo, dokler ne navežete stikov s svojimi prijatelji... saj razumete — samo začasno — in saj veste? dotični —

Obsedel je z odprtimi ustmi ter jo motril nemirno in boječe. — Kaj se je zgodilo? je vprašal potem z navidezno gorečnostjo. — Kaj pa sem že zopet storil? Joanne oči so se zaiskrile od bojevitosti in njene ustnice so skrivile v ostrem posmehu. — Prav nič nepričakovane, — je rekla mirno. Samo to, da ste me na svoj običajni, vsakdanji in zvišeni način božanskega bitja prosto prezrli. Seveda se niste niti zmenili za to, ko sem vam rekla, da ne nameravam potovati v Sidney. Sedaj seveda moram iti v Sidney, ker ste vi v svoji visoki modrosti tako odločili. —

Obmolnila je, ter ga je radovedno opazovala, kakor bi imela pred seboj čudno in nenavadno žival. —

— Za ponudeno pomoč sem vam seveda hvaležna, dasi to ne more utešiti mojega užaljenega ponosa. Kar se tega tiče, ste mi pač ponudili to, kar bi vsak beli človek pričakoval od svojega sočloveka. Ponesrečeni mornarji si vedno pomagajo na ta način. Toda vaša ponesrečena popotnica sploh ne rabi pomoči. Dalje pa ta popotnica tudi ne pojde v Sidney, zato se vam lepo zahvaljuje. —

— Kaj torej nameravate početi? — Hočem si poiskati koteček, kamor se bom mogla zateči, da me ne bo na moje veliko jezo venomer vladal in čuval močnejši spol. —

— Pojdite, pojdite, kdo bi se o tem tako »krepek« izražal. — Sheldon se je sicer smejal, toda neka napetost v njegovem glasu je stabilna vtis lagodnosti. — Saj vendar sami veste, kako nemogoča je najina situacija. —

— Prav nič mi ni znanega o tem, gospod. Morda je bila nemogoča, toda jaz sem te pomisleke že premagala. —

— Toda tako ne more iti naprej. Zares — More, zakaj ne? Če sem jaz to premagala, lahko mirno nadaljujemo. Nameravam ostati na Salomonskih otokih, toda ne na Berande. Jutri se prepeljem z ribiškim čolnom na Pari-Suley. S kapitanom Youngom sem že govorila o tem. Dejal mi je, da je tam najmanj štiri sto oralov zemlje. Dalje mi je povedal, da se mi ne bo treba ubada-

ti z divjimi mrjasci, ki ne bodo mogli plavati na otok in mi uničevati mlada drevesca. In tako bo treba samo paziti, da se plevel ne razpase, dokler mi dreve ne prične prinašati sadu. Predvsem si kupim oni otok, nato najemam štirideset ali petdeset delavcev in pričnem takoj sekati in saditi. Istočasno pa se lotim zgradbe bungalowa. Tako vas rešim svoje prisotnosti, ki vas neprestano spravlja v zadrego — nikar ne trdite, da to ni res. —

— Spravljate me resnično v zadrego, — je dejal okorno. — Ker pa že nikakor nečete gledati stvari z mojega stališča, nima smisla, da bi še nadalje govorila o tem. Sedaj vas pa prosim, da na vse to pozabite in da me glede onega — onega vašega načrta smatrate za človeka, ki vam je popolnoma na uslugo. Vem vendar mnogo bolje kot vi, kako se goje kokosove palme. Vi govorite, kakor kapitalist. Ne vem, koliko denarja imate, toda mislim, da se ne »valjate v zlato«, kakor pravite vi Amerikanci. Na drugi strani pa vem, koliko velja sekanje gozda. Recimo, da vam proda vladar Pari-Suley po en funt za oral; sekanje vas bo veljalo najmanj štiri funte več. To je pet funtov za oral in pri petsto oralih bi vas veljalo to delo približno deset tisoč dolarjev. Ali imate toliko denarja? —

Poslušala ga je z napeto pozornostjo in on je opazil, da je prejšnji spopad že popolnoma pozabila. Bila je očitno razočarana, ko je priznala: —

— Ne, niti polnih osem tisoč dolarjev nimam. —

— Stvar si pa morate ogledati tudi še z druge strani. Potrebovali boste, kakor ste omenili, štirideset do petdeset delavcev; če ne računamo nagrad, znaša njihova plača po trideset dolarjev na leto. —

— Svoji Tahičanom plačujem po petnajst dolarjev mesečno, — je pripomnila. — Vaši Tahičani pri začetnih delih na plantajah sploh ne bi bili uporabni. Pa k stvari. Mezda za petdeset delavcev bo znašala vsako leto tri sto funtov — to je tisoč petsto dolarjev. Dobro. Sedem let bo trajalo, predno vam prično drevesa prinašati sad. — Sedemkrat tisočpetsto je deset tisoč petsto dolarjev — to je več kot imate in vse to vam požre samo mezda za črnce; pri tem pa niti ne računam, s čem boste plačali bungalow, zidanje, stroje, kinin, pota v Sidney in tako dalje. —

Sheldon je resno odkimal z glavo. — To misel boste morali opustiti. —

— Jaz pa nočem iti v Sidney — je vzklila: — Nočem in nočem. S tem denarjem, kar ga imam, se udeležim vsaj deloma pri kakšni drugi plantaji. Sprejmite me za družnico na Berande! —

— Bog me varuj! — je vzklil s tako neprikritim strahom, da se je morala prav od srca nasmejati. —

— No, prav, nočem vas siliti. Saj vam je dovolj dobro znano, da nisem vajena, vsiljevati svojo prisotnost tam, kjer nisem dobrodošla. Da, da dobro vidim, kako mi neprestano namiguje, da sem se vam vsilila v onem trenutku, ko sem se izkrcala; le prevljudni ste, da bi mi to rekli odkrito. Toda, kakor ste že sami dejali, nisem mogla oditi od tod in zato sem morala ostati. Niste me hoteli pustiti, da bi odšla na Tulagi. Pri morali ste me, da sem se vsilila vam. Ne, nikjer se nočem udeležiti. Kupim si Pari-Suley najemam si samo deset delavcev in pričnem sekati po malem. Del denarja pa vložim v kako staro jadrenico ter si izposlujem dovoljenje za trgovanje. V to svrhu pojdem novačiti na Malaifo. —

(Dalje prih.)

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 para.

Išče se

stanovanje v Ljubljani obstoječe iz 1 gobe in kuhinje. Plača se od 300 do 400 Din mesečne najemnine. Ponudbe na upravo lista pod »Takojc«.

Na dobro

in ceno domačo hrano se sprejme več gospodov in gospodičen. Naslov se izve v upravi lista.

Proda

se makulturni papir po 5 Din kg, kje, pove upr. »Narodni Dnevnik«.

Fakture inkasira

opomine izvršuju in terjatve vnovčuje s cediranjem Gospodarska pisarna, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/II.

Kupi se

češko-slovenski slovar. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »ČHJ«.

Malo sobico

v sredini mesta išče mirna gospodična. Ponudbe na upravo lista pod »URADNICA«.

Gospodična

v starosti 25 let, dobra in mirna, želi mesta k boljši rodbini za sobarico, pomoč v gospodinjstvu ali varuhinjo k otrokom. Ponudbe prositi na upravo lista pod »Poštena in marljiva«.

Din 400.—

nagrade onemu, ki preskrbi bivšemu skladiščniku mesto pisarniške službe, paznika ali skladiščnika za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »DELO 700«.

Štedilnik?

železen se kupi. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod šifro »ŠTEDILNIK«.

Kupi se

dobro ohranjen aparat za fotografiranje, srednje velikosti. Ponudbe na upravo lista pod »Fotografiranje«.

Sostanovalko

najraje kako uradnico, sprejme na stanovanje stara, osamelca gospa. — Soba lepa in zračna; cena nizka. Natančnejše informacije se izvedo v upravi lista.

Najboljši
šivalni stroj
je edino le

Josip
Petelinc-a

znanka

Gritzner in Adler

za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana

Pouk v voženju brezplačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila

Na veliko Telefon 913 Na malo

Širite »Narodni Dnevnik«.

M. Arcibašev

»SANIN«

svetovnoznani roman ravno izšel v slovenskem prevodu (488 strani.)

Broširano Din 52.—, vezano Din 90.—

ZVEZNA KNJIGARNA
Marijin trg št. 8.

„Koncipijent“

z dovršeno sodnijsko prakso dobi mesto v odvetniški pisarni. Oženjenemu je na razpolago stanovanje. Naslov pove s prijaznostjo upr. lista.

**POMLADANSKI
VELESEJM V PRAGI**

22.—29. MARCA 1925.

Blago in industrijski izdelki razdeljeni v 22 skupin. Nad 2000 razstavljalcev.

Najugodnejša prilika za nakup svetovnoznanih češkoslovaških proizvodov.

50% z nižana vožnja v Češkoslovaški
Brezplačen vizum za potne liste

Pojasnila in legitimacije dajeta v Ljubljani:

Češkoslovaški konzulat
na Bregu

Aloma Company
Kongresni trg 3

Oglašajte v »Narodnem Dnevniku«.